

UNITAT DIDÀCTICA
SEGON CICLE DE PRIMÀRIA

Maria Ibars

LLEGIM I ESCRIVIM

1. Per a començar, et presentarem Maria Ibars. Llegeix la biografia següent i troba les coincidències amb el text i les vinyetes de l'Auca.

Maria Ibars. Apunt biogràfic

Maria Ibars (1892-1965) de pares originaris de Benissa, va néixer a València el 29 de febrer de 1892. Va viure la seua infància i adolescència a Dénia, a cavall entre una casa a Dénia prop del magatzem, del qual son pare era encarregat, i una caseta dels seus avis a la partida dels Campussos, escenari d'algun dels seus textos més reconeguts.

Estudià a l'Escola de Magisteri de València i acabà la carrera de mestra de grau superior l'any 1911. Durant els seus estudis va conèixer Carles Salvador i es van fer amics.

Fou mestra a La Font de la Figuera i després a València, on repregué l'amistat amb Carles Salvador, que li va fer de professor al Curs de Llengua del Centre de Cultura Valenciana amb el qual aconseguí el nomenament de Professora de València. L'amistat amb Carles Salvador va ser molt fecunda i en endavant aquest li va fer de mestre i de guia.

A València, col·laborà a la premsa amb textos de creació literària. També en la immediata postguerra col·laborà amb Lo Rat Penat i participà en moltes activitats organitzades per aquesta institució.

A començament dels anys 40 va construir la seua casa de Les Rotes de Dénia dita "Penyamar", a l'ombra del Montgó.

El 1949 publica *Poemes de Penyamar*, els versos d'aquest llibre demostren l'amor que tenia Maria Ibars per la mar, els paisatges i la gent de Dénia.

El 1950 participa en els Jocs Florals Vicentins per commemorar el VIé. aniversari del naixement de Sant Vicent Ferrer, on presenta, conjuntament amb Sofia Salvador el miracle «La conversió dels jueus» i guanyen el primer premi.

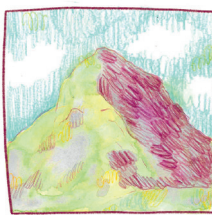
Publicà les novel·les *Vides planes* l'any 1962 i *L'últim serv* el 1965. Ja les tenia escrites d'uns quants anys abans però en aquell temps era molt difícil publicar llibres en català.

Maria Ibars morí el 9 de Gener de 1965.

Auca de Maria Ibars

El cas de Maria Ibars és dels casos més singulars. Hom creia que era deniera perquè Dénia en l'obra impera.

Tanmateix nasqué a València però fou per una emergència. Visqué entre la mar i el Montgó i va escriure d'aquell racó.

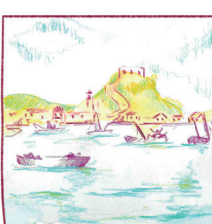
Conegué Carles Salvador, com ella, mestre i escriptor. Ell li feu de guia i amic, així ho conten i així ho dic.

Una dona en la dictadura, si no era amb descaradura, difícilment a l'escriptura podia dedicar-se amb cura.

Per vocació s'animà, estudià i es disposà a assumir des de l'inici l'art d'escriure com a ofici.

Dénia era capital d'aquell impuls comercial de valencians i anglesos, de *místers* rics i de pagesos.

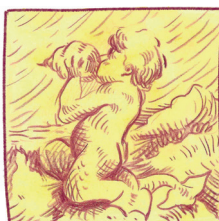
Descobrí el món de les panseres dones fortes i jornaleres, que en un magatzem nit i dia de la pansa feien la tria.

D'elles escoltava llegendes, a voltes contalles horribles, i amb prosa ben corpenedora ho anava contant l'escriptora.

També contemplava la mar, Maria Ibars sense parar. *Poemes de Penyamarr* és sentiment nu, vers i molt més.

L'any seixanta-cinc va morir i tota Dénia es va afligir. Passà el temps i vingué l'oblit, aquella obra havia envellit.

Però uns jóvens a *L'aiguadolç*, a l'obra torcaren la pols. I Maria Ibars va reviure renovadament i més lliure.

Ara la llegirem de nou sense cap pressa ni enrenou i veurem que Maria Ibars és de les dones exemplars.

Auca de Maria Ibars

El cas de Maria Ibars és dels casos més singulars. Hom creia que era deniera perquè Dénia en l'obra impera.

Tanmateix nasqué a València però fou per una emergència. Visqué entre la mar i el Montgó i va escriure d'aquell racó.

Conegué Carles Salvador, com ella, mestre i escriptor. Ell li feu de guia i amic, així ho conten i així ho dic.

Una dona en la dictadura, si no era amb descaradura, difícilment a l'escriptura podia dedicar-se amb cura.

Per vocació s'animà, estudià i es disposà a assumir des de l'inici l'art d'escriure com a ofici.

Dénia era capital d'aquell impuls comercial de valencians i anglesos, de *místers* rics i de pagesos.

Descobrí el món de les panseres dones fortes i jornaleres, que en un magatzem nit i dia de la pansa feien la tria.

D'elles escoltava llegendes, a voltes contalles horribles, i amb prosa ben corpenedora ho anava contant l'escriptora.

També contemplava la mar, Maria Ibars sense parar. *Poemes de Penyamarr* és sentiment nu, vers i molt més.

L'any seixanta-cinc va morir i tota Dénia es va afligir. Passà el temps i vingué l'oblit, aquella obra havia envellit.

Però uns jóvens a *L'aiguadolç*, a l'obra torcaren la pols. I Maria Ibars va reviure renovadament i més lliure.

Ara la llegirem de nou sense cap pressa ni enrenou i veurem que Maria Ibars és de les dones exemplars.

Tomàs Llopis

a. Escriu a continuació les coincidències.

.....

.....

.....

b. Tanmateix, l'auca també informa de detalls que no has trobat a la biografia. Escriu quins són:

.....

.....

.....

c. Busca a la biografia i escriu en quin anys va publicar Maria Ibars les obres següents:

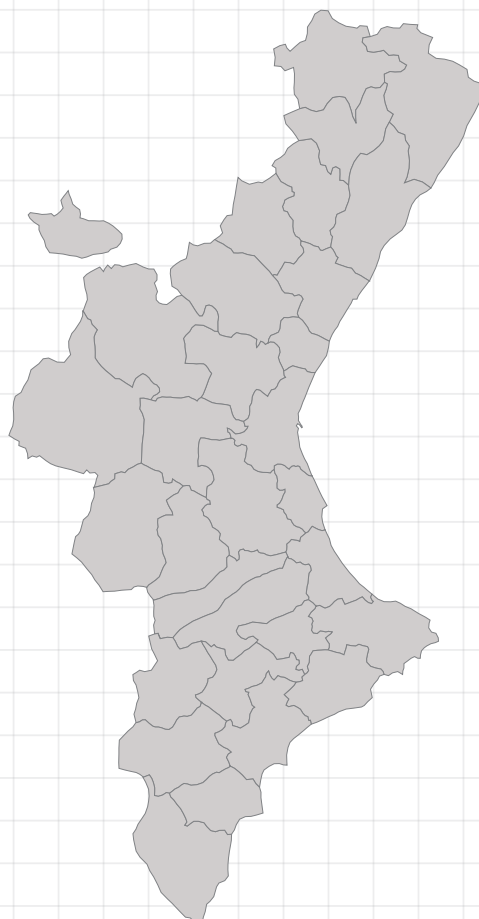
- *Vides planes* _____
- *Poemes de Penyamamar* _____
- *L'últim serf* _____

d. Tot seguit, ordena aquestes obres segons la data de publicació

- _____
- _____
- _____

DIBUIXEM

2. Copia el perfil del mapa del País Valencià i, en el teu dibuix, assenyala amb un punt on estan situades Benissa, Dénia, València i La Font de la Figuera; i escriu els noms al costat de cada punt

LLEGIM, APRENEM I ESCRIVIM

Maria Ibars descriu molt exactament com era la vida ara fa uns cent anys, explica paisatges, maneres de viure, històries diverses i retrata personatges amb molta precisió.

3. Llegim a continuació la història de la tia Vicenteta, una dona vella que treballava en un magatzem de pansa.

Entre les velletes de pell enrogida i ulls enfonsats, amoixamades, amb aspecte de pergamí, fofes i voluminoses, pren relleu la tia Vicenteta, tan endreçada, tan ajustat el giponet, tan a plom el faldellí, tan redoneta la falda, el davantal tan estirat i el cap tan net... Donava gust mirar-la. Li agradava que li digueren que havia estat bonica. Era sobretot molt blanca; tenia cert caire de llestesa agradívola que la feia de notar. Era l'aristocràcia de la senectut que voltava el raspall.

—Jo era molt templà i airosa —acabava per confessar—. En la posada que tenien els meus pares ans d'aplegar a la «Garganta de Benissa», tinc jo més camejat... Calia bellugar-se allí. Jo ho tenia sempre tot a punt. Quan un carro s'albirava pel lluny o s'oïa un cascavell, ja preparàvem cobert per al carro, lloc en la quadra per a les mules, la cambra per al tragner, llimonades per a refrescar o atiaven les ascles del fogar.

I, estovant-se de goig en recordar-ho, seguia:

—Es guanyava molt aleshores; tot vianant s'aturava; fins el rei una vegada...

—¿El rei?...

—Sí. Sí. El mateix rei Alfonso XII; més templat... Tot ple de galons d'or. Dien que li agradaven molt les dones. Anava molt acompanyat. En passar va fer que li donaren aigua i el meu pare volgué que jo li la presentara i em vaig haver de fer l'ànim encara que tremolant. Ell em va mirar rient-se i va dir que era formosa mentres deixava mitja onça d'or en el plat. Es rigueren del meu torbament.

Després m'agradava mirar els papers per vore el seu retrat. Sempre em pareixia que estava mirant-me. I, com per fugir d'este pensament, seguia parlant de la posada.

—Allò va canviar; anaren retirant-se els carros, els cavallers s'acabaren, els «altos» anaren de més en més i passaven corrent, sense deturar-se i rònegament ens deixaven olor a fum que ens ofegava. Deixàrem la gorga, la carretera i haguérem de refer la vida a l'ombra del magatzem...

Maria Ibars: *L'últim serv*

4. Aquest text de Maria Ibars ens permet descobrir moltes paraules poc conegudes o desaparegudes del parlar popular. Per exemple, les formes de vestir han canviat molt i ara hi ha algunes peces que ja no s'usen. Et donarem ara algunes definicions i tu haurà d'aparellar-les amb la peça de roba corresponent.

faldellí	• Part del vestit exterior de la dona que va de la cintura en avall i cobreix les cames o una part d'estes.
gipó (giponet)	• Peça de roba o d'un altre material més resistent que cobreix la part de davant del cos per a resguardar el vestit.
falda	• Falda que se sobreposa a una altra falda més llarga
davant	• Peça de vestir que cobreix el tronc des dels muscles fins a la cintura, cenyida i ajustada al cos, amb mànigues.

5. Fes uns retallables: Dibuixa un maniquí de dona, un faldellí, un gipó, una falda i un davantal i, amb tot això, vesteix el maniquí.
6. Saps què vol dir la paraula “alto” que apareix al text. Diu el text que “els altos” anaven de més a més i passaven corrents i feien olor de fum. Amb aquestes pistes, saps ja què vol dir “altos”?
7. Treballant una miqueta més el llenguatge, a la sopa de lletres de més avall trobaràs unes paraules que hi ha al text. Són paraules que han eixit d’unes altres paraules que et donem a continuació: fons, moixama, llest, aire, via, tragí i cavall. Troba-les tal com apareixen al text.

V	I	A	N	A	N	T	C	B	E	H
Y	A	J	C	A	V	A	L	L	E	R
N	J	L	L	E	S	T	E	S	A	R
G	M	F	Q	G	L	Q	D	Z	A	V
A	M	O	I	X	A	M	A	D	E	S
S	V	R	T	R	A	G	I	N	E	R
E	P	T	G	K	F	S	M	U	W	S
X	Q	J	C	C	I	X	M	Q	C	P
E	A	I	R	O	S	A	D	P	P	J
Q	E	N	F	O	N	S	A	T	S	D
Y	B	K	A	S	W	H	Z	H	A	A

8. Ara jugarem a l’inrevés. Troba i escriu una derivada de les paraules següents, en trobaràs també al text, torna’l a llegir i ho veuràs:
 vell _____, company _____, fresc _____, cama _____,
 llima _____ torba _____, tirar _____, tou _____.
9. I ara que ja hem treballat les paraules que escrivia Maria Ibars, explica o escriu quina vida feia la tia Vicenteta quan era jove i treballava a la posada dels seus pares. T’ajudarem amb unes preguntes:
  - a. Què se sentia de lluny?
  - b. Quin soroll feia, amb què?
  - c. Què preparava la Vicenteta?
  - d. Qui va arribar un dia?
  - e. I què va passar?
10. Demaneu a casa que us conten alguna història de la vida antiga dels avantpassats, escriuiu-la i porteu-la a la classe.

LLEGIM I PARLEM

Tal com has llegit a la biografia, Maria Ibars també va escriure poemes, sobretot inspirats en la mar que podia contemplar des de la seua casa de les Rotes de Dénia, dita "Penyamar".

11. Del seu llibre *Poemes de Penyamar*, llegim aquet "Espills de plata" i després pensem i parlem.

ESPILLS DE PLATA

El sol s'ha trencat en l'aigua
i en una folla dansada
lluentegeu els bocins
cap a la platja.

És que voldríeu juntar-vos
espills de plata?

Ai, sols petits
que relluïu en la mar!
A la blavor de les aigües
sembla feu de diamants!

No us ajunteu, sols petits;
seguïu lluint i dansant.
Sou miracle en flors de llum
del sol que es trenca en la mar.

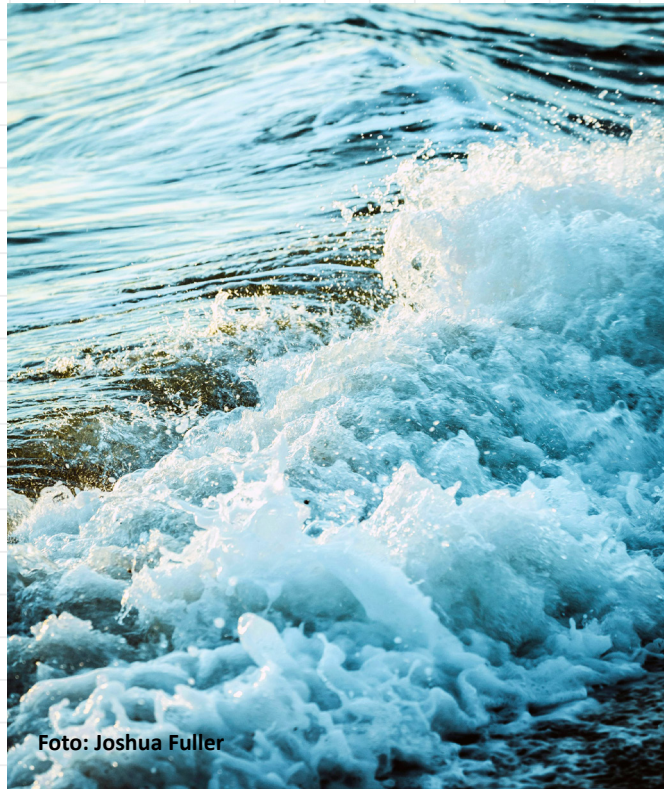

Foto: Joshua Fuller

12. Per a entendre bé aquest poema, cal que deixem anar la imaginació, que pensem junts i que ens ajudem contestant aquestes preguntes.

- Què vol dir "el sol s'ha trencat en l'aigua"? Explica-ho amb les teues paraules.
- Explica amb les teues paraules el que vol dir "lluentegeu els bocins". Quins bocins?
- Imaginem que la mar és com un espill que reflecteix la llum. Per què diu "de plata"?
- Hi ha un vers que diu "sols petits", quins són aquests "sols"?
- És veritat que se semblen diamants? Si has contestat que no, com esperem, què són els diamants de què parla el poema?
- Què podem entendre quan Maria Ibars diu "flors de llum"? Expliqueu-ho.

13. Una volta que heu entès el poema, reciteu-lo entre tota la classe.
14. I per a acabar aquesta activitat, dibuixeu una mar plena de reflexos del sol.

LLEGIM I IMAGINEM

També hem llegit a la biografia de Maria Ibars que una de les seues obres és *Vides planes*, una novel·la que explica la vida senzilla que feia abans la gent del camp. Per exemple, el protagonista masculí, de nom Roquet o Montgonet, que vivia a la muntanya, anava per les casetes del voltant repartint la llet que munyia de les seues cabres. I anant, anant, es va enamorar de Maleneta, una veïneteta.

15. Llegiu el text següent:

En la ruta que feia Roquet en repartir la llet hi havia un moment que les seues facultats quedaven suspeses i un dolç neguiteig l'envaïa: era quan arribava a l'entrador de la tiua Malena, l'emblanquinadora. Aleshores s'asseia al marge i aguardava, els ulls fixos en la casa d'on sortia ella, una joveneta del seu temps, botadora i riallera, que li prenia la llet i a qui no l'haguera cobrada mai. Prou pagat estava en vore-la! Un dia, quan ja s'havia assegut al marge i l'esperava, s'oí la veu de la tia Malena que cridava:

—Entra, vols? Entra, que no s'ha alçat encara ma filla i jo estic pastant i no puc deixar-ho.

I ell entrà ple de satisfacció dient que no molestara més la filla ja que a ell li donava igual fer un poc més de camí i que també l'altra senda li venia de pas. Que la deixara dormir.

La dona, tota agraïda, li oferia de la fruita que hi havia per allí, que escollira allò que volguera... Però ell se n'anava gojós d'haver contribuït al benestar de la pubilla que era ja un record en la seua vida, d'haver-li fet el bé d'una hora més de descans. No havien estat dots bons per a ell? D'ara en avant entraria pel caminal, munyiria la llet i prendria l'altra senda. És veritat que així no la veia; mes aquesta pena la compensava el goig de servir-la. I aplegà un dia...

Havia deixat la llet en el pitxer que li amaniien damunt del brancalet i marxava sense cap altre avís que el so de l'esquelleta, quan un lleu remoreig de fulles el va fer girar envers la bacorera. Allí estava Maleneta, ombrejada la seua bellesa rossa pels fruits obsidians de l'arbre. Que fresquetes estaven! Podia collir-ne si li agradava.

El sagal buscà el llescó de pa que li pesava a la butxaca i aprofità l'ofertament.

—Tu no en menges?

—He vingut a collir-ne amb el meu pare ans d'anar-se'n al treball; ara estava arreplegant les últimes. Mira, mira quina de més bonica, tota clevellada. Però està molt alta!

—Alta, dius? —burlà ell fent el camí de la branqueta assenyalada—. Açò és alt? Pren.

Montgonet no sabia que al món hi ha joiells que oferir a les princeses, però fou tan acurada l'acció que acompanyà l'ofrena que féu pensar en la gentilesa del patge que serveix una alta donzella.

16. Contesta les preguntes per a veure si has entès la història:

- a. Què fa Montgonet cada dia?
- b. On li agradava aturar-se?
- c. Per què?
- d. Què va dir el dia que Maleneta dormia?
- e. I què va passar el dia que la va trobar? On?
- f. I què va passar?

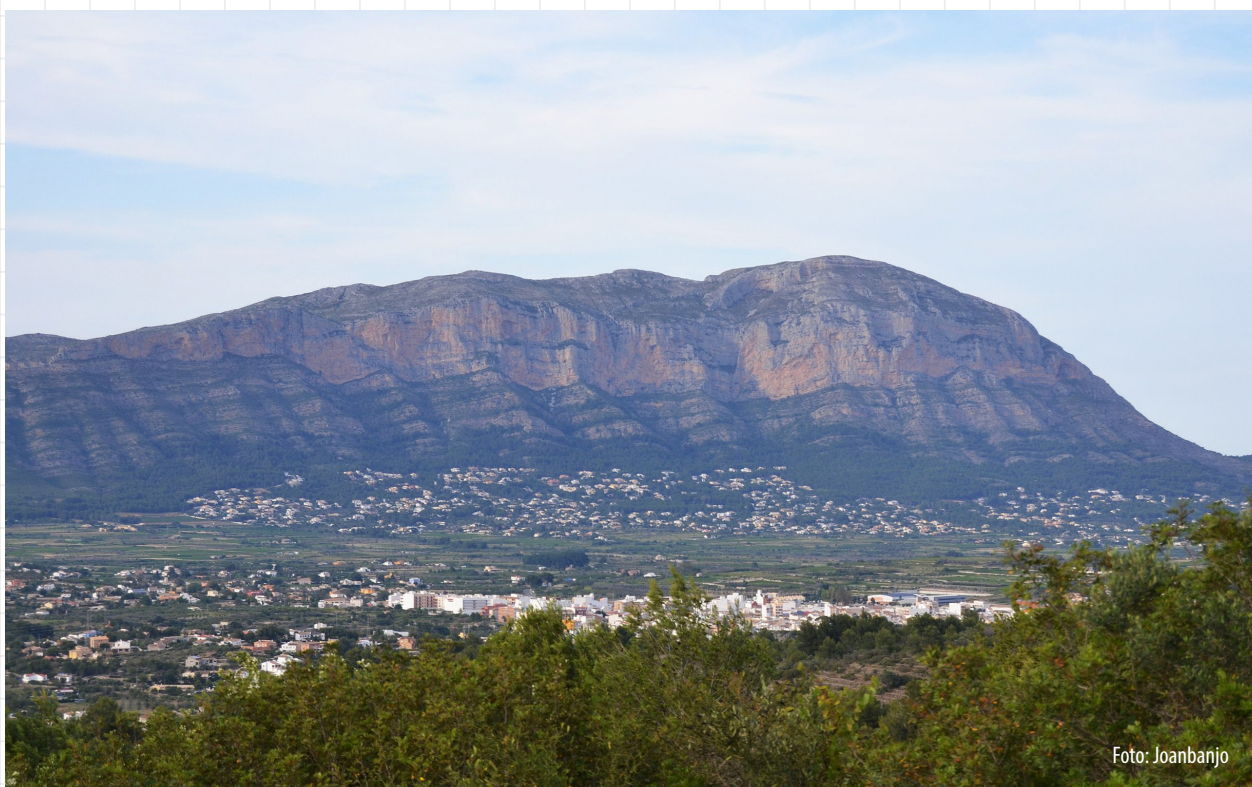

Foto: Joanbanjo

Unitat didàctica per **Tomàs Llopis Guardiola**
Maquetació **Amadeu Crespo**

ACPV - CARRER DE SANT FERRAN,12 - VALÈNCIA 46001 - TEL.96 315 77 99 - WWW.ACPV.CAT